

Бюджетна система Республіки Білорусь

Виконала студентка групи

ЗФК-101

Чіпко Марина

- Перш ніж говорити про бюджетний устрій РБ, виявляти його переваги і недоліки необхідно визначити, що, власне, являє собою бюджет держави.
- У найзагальнішому вигляді це є план доходів та видатків держави на поточний рік, складений у формі балансу. У будь-якій країні державний бюджет - ведуча ланка фінансової системи, єдність основних фінансових категорій: податків, державних витрат, державного кредиту - в їх дії.
- Державний бюджет на всіх його рівнях відіграє величезну роль у розвитку та процвітанні держави, просуванні НТП, розвитку економіки. Повнота бюджету, як правило, прямо пропорційна добробуту громадян.

- Бюджетний дефіцит, державний борг спонукає державу посилити податковий тягар, збільшити оподаткування, зменшити фінансування усіх секторів економіки, скоротити статтю витрат на медицину, освіту і т.д.
- З іншого боку достаток бюджетних коштів (бюджетний профіцит) дозволяє збільшити фінансування як державного, так і приватного сектора економіки, збільшити трансфертні відрахування, а також відрахування у позабюджетні соціальні фонди.
- Бюджетна система, як дієвий механізм фінансової політики держави, робить активний вплив на ефективність суспільного виробництва, зростання продуктивності праці, збільшення накопичень в народному господарстві.

- В даний час бюджетна система Республіки Білорусь включає в себе республіканський бюджет, бюджет м. Мінська і місцеві бюджети.
- У бюджетну систему Республіки Білорусь як самотійні частини включаються республіканський і місцеві бюджети.
- Відповідно до територіальних рівнів місцевих рад бюджети поділяються:
  - на бюджети первинного рівня (сільські, селищні, міст районного підпорядкування);
  - бюджети базового рівня (районні і міст обласного підпорядкування);
  - бюджети обласного рівня.
- Консолідований бюджет є сукупність бюджетів Республіки Білорусь чи його відповідної адміністративно-територіальної одиниці.

- Бюджети сілрад, селищ міського типу, міст районного підпорядкування, розташованих біля району, і районний бюджет становлять консолідований бюджет району.
- Бюджети районів, міст обласного підпорядкування, розташованих на території області, та обласний бюджет становлять консолідований бюджет області.
- Бюджети областей, міста Мінськ і республіканський бюджет становлять консолідований бюджет Республіки Білорусь.

- Міністерство фінансів Республіки Білорусь і місцеві фінансові органи щорічно складають консолідовані бюджети Республіки Білорусь і його адміністративно-територіальних одиниць.
- Місцеві бюджети забезпечують фінансування економічних, соціальних, культурних та інших заходів, проведених на відповідній території.
- Доходи, зачислені до місцевих бюджетів, розподіляються між обласними, районними, міськими бюджетами, бюджетами селищ міського типу і сільрад залежно від територіального рівня місцевих рад.

- Республіканський бюджет забезпечує фінансування заходів, які мають загальнодержавне значення. Через республіканський бюджет здійснюється перерозподіл частини фінансових ресурсів між областями і містом Мінськ з метою вирівнювання їх економічного розвитку. З коштів республіканського бюджету можуть виділятися дотації, субвенції, субсидії при недостатності коштів власних бюджетів на фінансування окремих витрат і заходів.
- Розподіл прибутків і витрат між республіканським бюджетом й іншими бюджетами стверджується Законом про бюджет Республіки Білорусь на черговий фінансовий (бюджетний) рік.

- На першому етапі обласними і Мінським міським фінансовими управліннями складаються прогностні показники за доходами і витратами бюджетів областей, м. Мінська на черговий фінансовий рік і у визначений термін подаються в Міністерство фінансів.
- Прогностні показники складаються відповідно до вказівок Міністерства фінансів і концепції формування бюджетів областей і м. Мінська на черговий фінансовий рік. При цьому сама концепція щорічно розробляється робочою групою, до якої належать представники Міністерства фінансів і областей, міст і районів, і ухвалюється урядом республіки.
- На другому етапі з урахуванням поданих облвиконкомами і Мінським міськвиконкомом прогностних розрахунків, Міністерством фінансів складаються розрахункові показники за бюджетами областей і м. Мінська для визначення нормативів відрахувань від республіканських податків і інших обов'язкових платежів, дотацій, субвенцій і субсидій з республіканського бюджету. Розраховані таким чином нормативи відрахувань від республіканських податків і інших обов'язкових платежів до бюджетів областей і м. Мінська включаються до проекту Закону про бюджет республіки на черговий фінансовий рік.
- Регіональні власті беруть участь в цьому процесі за допомогою здійснення законодавчих функцій - бюджети приймаються місцевими радами депутатів. Порядок і терміни складання місцевих бюджетів встановлюються місцевими виконавчими і розпорядчими органами. Складання місцевих бюджетів здійснюють місцеві фінансові органи на основі прогностних показників за доходами і витратами місцевих бюджетів і отриманих відповідно від Міністерства фінансів або вищих виконавчих і розпорядчих органів прогностних розрахункових показників.

Бюджетна система організується виходячи з наступних принципів:

- Єдність бюджетною системою забезпечується єдиною законодавчою базою, єдиною формою бюджетної документації, використанням єдиної бюджетної класифікації.
- Повнота бюджетів досягається включенням до них всіх податків, інших обов'язкових й інших надходжень, і навіть визначенням розміру та порядку витрати коштів.
- Реальність бюджетів означає фінансування витрат виходячи із обсягу реальних доходів населення і коштів, залучуваних для покриття дефіциту бюджету.
- Гласність бюджетів вимагає доведення до громадян через засоби інформації ходу обговорення і прийняття закону про бюджет, рішень місцевих рад про відповідний місцевий бюджет на фінансовий (бюджетний) рік.
- Самостійність бюджетів означає, що республіканський бюджет і місцеві бюджети всіх рівнів є самостійними і відбивають доходи та витрати, якими розпоряджаються відповідні державні органи.

У цілому, основні риси бюджету РБ в перехідному періоді характеризуються наступним чином:

1. Бюджет залишається основним інструментом централізації значної частини виробленого національного доходу і перерозподілу його на громадські потреби.
2. Дохідна частина бюджету формується, в основному, за рахунок податків і зборів з юридичних і фізичних осіб.
3. Витрати ростуть швидше, ніж джерела їх покриття, що викликано розширенням функцій держави, появою нових суспільних витрат.
4. Дефіцит бюджету досягає величезних розмірів в абсолютних цифрах і відносних показниках до ВВП, зробленому національному доходу, що утрудняє управління даним процесом і робить негативний вплив на збалансування і розвиток економіки.
5. Серйозні зміни відбуваються в бюджетному пристрої, і, перш за все, в бюджетній системі РБ, посилюється самостійність всіх видів бюджетів. Але як і раніше вирішальне місце у виконанні загальнодержавних економічних і соціальних програм належить республіканському бюджету.

У доходи республіканського бюджету включаються:

- регулюючі доходи, з вирахуванням відрахувань бюджетам різних рівнів;
- прибутки від зовнішньоекономічної діяльності;
- надходжень від державних запасів і резервів;
- доходи державних цільових бюджетних фондів;
- трансферти, отримані від інших держав відповідно до укладених договорів;
- інші доходи - у відповідно до законодавства Республіки Білорусь.

З республіканського бюджету фінансуються:

- капітальні вкладення в об'єкти, які відносяться до республіканської власності;
- природоохоронні заходи, здійснювані відповідно до загальнодержавних програм;
- заходи щодо ліквідацію наслідків катастрофи на Чорнобильській АЕС;
- загальнодержавні програми з соціального захисту населення;
- інші загальнодержавні цільові програми;
- витрати, пов'язані із зовнішньоекономічною діяльністю;
- державні установи та молодіжні організації освіти, підготовки кадрів, культури, охорони здоров'я, фізичної культури, соціального забезпечення;
- витрати пов'язані з оновленням державних запасів і резервів;

З республіканського бюджету фінансуються:

- національна оборона, прикордонні війська, митні органи;
- погашення кредитів банків, виданих для покриття бюджетних витрат;
- погашення зовнішнього боргу і сплата відсотків за кредити, отримані від інших держав, банків, міжнародних організацій;
- видача позик, позичок, дотацій, субвенцій, субсидій юридичним і фізичним особам, обласним бюджетам та бюджету м. Мінськ;
- інші витрати, що передбачаються в республіканському бюджеті на відповідний фінансовий (бюджетний) рік.

Кошти місцевих бюджетів витрачаються в основному за наступними напрямками:

- капітальні вкладення по об'єктах, що належать до комунальної власності;
- економічні заходи з регіональними і міжрегіональними програмами;
- регіональні заходи щодо соціального захисту населення;
- установи соціально-культурної сфери місцевого підпорядкування;
- утримання місцевих органів державної влади та державного управління;
- зміст правоохоронних органів, що знаходяться в підпорядкуванні місцевих рад народних депутатів;
- повернення позичок, отриманих з вищестоящих бюджетів;
- інші заходи та програми регіонального та міжрегіонального значення.

Таблиця 1 - Основні показники консолідованого бюджету Республіки Білорусь (з урахуванням цільових бюджетних фондів), млрд. руб.

Рік	Доходи	Витрати	Дефіцит
2012	5747	6023	-276
2013	8636	8681	-45
2014	12211	12795	-584

Використана література

- Литвинова Л. Н. Фінанси і кредиту: навчальний посібників /Л.Н.Литвинова та ін. - Мінськ: Книжковий будинок: Мисанта, 2005. – 334 с.
- Неверов Д.А. Бюджетно-податкова політика: посібник для студентів ВНЗ - Мінськ: Білоруський державний економічний університет, 2009. – 178 с.
- Тетерина Л.М.. Державного бюджету: навчально-методичний комплекс для студентів спеціальності "Фінанси і кредит" - Мінськ: Видавництво МІУ, 2005. – 215 с.

**Дякую за
увагу!**